

KE-40.1800 IDEAALIREAKTORIT**Kem-40.150 Reaktiotekniikka I**

Tentti 5.9.2006 8-12 L-sali

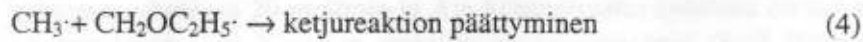
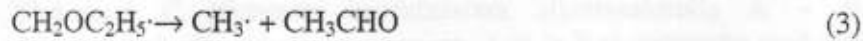
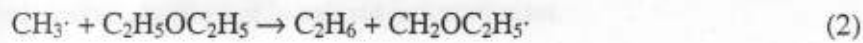
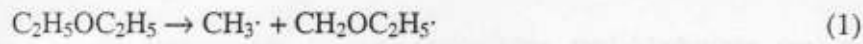
Tentissä saa olla mukana kirjallisuutta (kurssikirja, taulukkokirjoja, ym) poislukien laskuharjoitukset, kotilaskut ja valmiit laskuratkaisut.

1. Yhdistettä C tuotetaan kaasufaasissa alkeisreaktiolla $A + B \rightarrow C$ jatkuvatoimisessa sekoitusreaktorissa. A:ta ja B:tä syötetään stoikiometrisessä suhteessa yhteensä 20 mol/min ja A:n konsentraatio syötössä on 0,4 mol/dm³. Lämpötila on 230 °C:sta ja reaktionopeusvaktion arvo tässä lämpötilassa 2 dm³/(mol min). Nykyisessä reaktorissa saavutetaan 90 % konversio. Kuinka suurella putkireaktorilla (PFR) päästään samaan konversioon kuin nykyisellä jatkuvatoimisella sekoitusreaktorilla (CSTR), kun putkireaktori toimii samoissa olosuhteissa?
2. Alla on esitetty kaasumaisen sykloheksyylikloridin hajoamisreaktion alkunopeus sykloheksyylikloridin eri lähtökonsentraatioilla lämpötilassa 334 °C. Määritä reaktion kertaluku ja reaktionopeusvaktion arvo.

$10^3 \cdot C_0$ mol dm ⁻³	1,26	1,74	2,94	4,16	6,12	9,05
$10^3 \cdot (-dC/dt)_0$ (mol dm ⁻³ s ⁻¹)	4,70	7,31	11,75	16,71	24,02	30,03

3. Kaasufaasireaktio $A + B \rightarrow C$ tapahtuu isotermisesti putkireaktorissa. Reaktio ei ole alkeisreaktio vaan ensimmäistä kertalukua A:n suhteen ja nollatta kertalukua B:n suhteen. Reaktoriin syötetään 100 mol/s A:ta ja B:tä. Reaktionopeusvaktion arvo 300 °C:ssa on 1,0 s⁻¹ sekä A:n ja B:n konsentraatiot syötössä ovat 1,0 mol/dm³.
  - a) Kuinka suuri reaktori tarvitaan, jotta saavutetaan 50 %:n konversio?
  - b) Kuinka paljon lämpötilaa on nostettava, jos konversiota halutaan kasvattaa 50 % edellisestä? Aktivoitumisenergian arvo on 100 kJ/mol.
4. Kaasufaasireaktio $2A + B \rightarrow 2C$ suoritetaan isotermisesti ja isobaarisesti. Reaktio on ensimmäistä kertalukua molempien lähtöaineiden suhteen. Reaktoriin syötetään ekvimolaarisessa suhteessa A:ta ja B:tä yhteensä 100 mol/s ja A:n konsentraatio syötössä on 0,5 mol/dm³. Reaktionopeusvaktion arvo on 4,0 dm³/(mol·s).
  - a) Kirjoita nopeusyhtälö yleisessä muodossa A:n konversion funktiona.
  - b) Minkä tyyppisen reaktorin valitsisit reaktiolle, kun tehtävänä on saavuttaa vähintään 80 %:n konversio?

5. Dietyylieetterin on esitetty hajoavan seuraavan mekanismin mukaan:

Johda ehdotetun mekanismin pohjalta nopeusyht\u00e4l\u00f6 dietyylieetterin hajoamiselle, kun $\text{CH}_3\cdot$ ja $\text{CH}_2\text{OC}_2\text{H}_5\cdot$ ovat ep\u00e4stabiileja v\u00e4limuotoja.

H_2O_2 m\u00e4\u00e4r\u00e4, mol/l	1,0	1,5	2,0	3,0	4,0	5,0
I_2 m\u00e4\u00e4r\u00e4, mol/l	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001
I^- m\u00e4\u00e4r\u00e4, mol/l	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001

3. Kvantitatiivisesti $\text{A} + \text{B} \rightarrow \text{C}$ tapahtuu toisjärjisen potenssilla. Reaktio ei ole yksivaiheinen vaan tapahtuu kahden vaiheen kautta ja nopeus riippuu molempien reaktanttien konsentraatioista. Reaktio on yksivaiheinen 100°C ja 10°C k\u00e4nnyksellä. Reaktioenergiaksi on annettu 50 kJ/mol ja A ja B konsentraatiot olivat $1,0\text{ mol/l}$.

- Katsoa k\u00e4nnyksen s\u00e4\u00e4nt\u00e4, jotta reaktio on 50°C ja 10°C k\u00e4nnyksellä.
- Katsoa nopeus yht\u00e4l\u00f6n s\u00e4\u00e4nt\u00e4, jos A ja B konsentraatiot ovat $1,0\text{ mol/l}$ ja $0,5\text{ mol/l}$ k\u00e4nnyksellä. Aktiivisuusenergia on 50 kJ/mol .

4. Kvantitatiivisesti $\text{2A} + \text{B} \rightarrow \text{2C}$ tapahtuu toisjärjisen ja yksivaiheisen reaktion kautta. Reaktio on toisjärjisen potenssilla molempien reaktanttien suhteen. Reaktio on yksivaiheinen k\u00e4nnyksell\u00e4ns\u00e4. Reaktio on yksivaiheinen 100°C ja 10°C k\u00e4nnyksellä. Reaktioenergiaksi on annettu 50 kJ/mol ja A ja B konsentraatiot olivat $1,0\text{ mol/l}$ ja $0,5\text{ mol/l}$.

- Katsoa nopeusyht\u00e4l\u00f6n s\u00e4\u00e4nt\u00e4, jotta reaktio on 50°C ja 10°C k\u00e4nnyksellä.
- Mink\u00e4 nopeus reaktio tapahtuu 10°C k\u00e4nnyksellä, jos A ja B konsentraatiot ovat $1,0\text{ mol/l}$ ja $0,5\text{ mol/l}$ k\u00e4nnyksellä.